

USPON I POPULARIZACIJA ŽANRA SA SVE VIŠIM UMJETNIČKIM I PRODUKCIJSKIM DOSEZIMA

Žanr filma za djecu u hrvatskom igranom filmu - Feljton *Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću* (23.)

Produkcija filmova za djecu u neovisnoj Hrvatskoj bila je prilična rijetkost sve do 2006. U tom periodu u Hrvatskoj je snimljen samo jedan film za mlade, *Kanjon opasnih igara* Vladimira Tadeja, koji baš i nije bio za djecu. No, sve se promijenilo nakon *Duha u močvari* Branka Ištvančića 2006. Premda je kritika bila relativno suzdržana prema ovoj ekranizaciji lektirnog romana osječkog pisca Ante Gardaša, dječja publika hrlila je u kina da vidi hrvatsku verziju Harryja Pottera u Baranji i put za povratak žanra bio je trasiran.

Kritika je zamjerala staromodnu režiju, shematičnu mizanscenu, krutu glumu, mlak ritam i dramaturške naivnosti. Ipak, isticano je i da klinci vole provjerenu plemenitu priču, a hvaljene su fascinantne lokacije Kopačkog rita i krasna fotografija Silvija Jasenkovića koja pomaže u dočaravanju njihove magičnosti, poštivanje kvalitetne tradicije domaćeg dječjeg filma i vrlo dobra glazba Dalibora Grubačevića. Ipak, svi ti prigovori su zamjerke odrasloga oka, a u Areni koju su roditelji napunili djecom nagrađen je velikim pljeskom i čini se da je ciljana publika zadovoljna, primijetio je Jakov Kosanović (*Slobodna*)

Duh babe Ilonke (2011) Tomislava Žaje sasjekao je *Jutarnji list* (Polimac), kritizirajući sve - od glume i glazbenih scena do specijalnih efekata i režije, uz napomenu da je sve što valja pokradeno od Kusturičina *Doma za vješanje*. Marko Njegić (*Slobodna*) pak navodi da su čarobni napitci, crne mačke, uroci i prokletstva naizgled *potterovska* abrakadabra. Iako mizanscena povremeno izgleda kao u sapunicama, ovo je u načelu pošten dječji film solidne priče i nastupnih uloga klinaca, smatra Njegić. Arsen Oremović ga je pak ocijenio kao vrlo simpatičan film za djecu i odrasle. Ni manje nespretnosti u scenariju (zašto je duh isprva dobar, a poslije postaje zao) ne kvare dojam koji ostavlja pošteno tretirana, dobro režirana i glumljena priča.

Zamisao da se ciklus romana o Koku Ivana Kušana ponudi publici kao filmski serijal nadaje se kao toliko očita, da je pravi misterij kako se toga nitko nije sjetio, jer su Kušanovi romani o Koku vjerojatno najpopularnija dječja književnost u Hrvatskoj, naveo je Jurica Pavičić (*Jutarnji*) koji tvrdi da *Koko i duhovi* (2011) nakon početka koji je malo grbav i nevjest, brzo uhvati brzinu i postane ono što jest: brižljivo produciran, solidan, razmjerno zabavan *pre-teen* film. Marko Njegić istakao je da Koko može preuzeti štafetu od Harryja u domaćim okvirima jer je riječ o za hrvatske uvjete sasvim solidnom dječjem filmu, unatoč pojedinim manjkavostima (nedovoljna razigranost, zbrzani rasplet).

Slijedio je nastavak, *Zagonetni dječak* (2013) u režiji Dražena Žarkovića, kojem akcije ne nedostaje - dječja nogometna utakmica režirana u *slow-motionu* od kojeg domaći redatelji bježe kao vrag

od tamjana, podvodne scene u kostimu viteza, veslanja, plivanja i utapanja u Savi. Dobar je dio proračuna otišao na scenografski bržljivu retro rekreaciju minule ere osamdesetih, kad su se djeca igrala na ulici, imala skrovišta, pljučalice i sve ono što je netragom nestalo u virtualnoj eri Facebooka i sličnih čudesa modernog društva (Janko Heidl, *Večernji*).

Vrlo pozitivne kritike dobili su i nastavci: *Ljubav ili smrt* (2015) Daniela Kušana ocijenjen je kao elegantno režiran film koji se protivi statici kao buntovni tinejdžer-pubertetlija uzdignut kontra školskog sustava, s režijom razigranom u prepucavanjima između cura i dečki, prelamanjima fikcije i zbilje. *Uzbuna na Zelenom Vrhu* (2017) Čejen Černić po ocjeni kritike zasigurno je najbolji i najcjelovitiji film o Koku dosad u smislu tečne režije, a osobito glume nikad opuštenijih dječjih glumaca i ispeglane priče s glavom i repom. (Marko Njegić, *Slobodna*).

Kad se činilo da je filmu za djecu konačno krenulo, stigao je *Šegrt Hlapić* (2014) Silvija Petranovića kojeg je kritika sasjekla kao drven, ukočen film za djecu, zakopčan do grla mašte i uzbuđenja, film kojem nedostaje opipljivog dječjeg zanosa, napetosti, bojazni, trepeta. Avantura za djecu ne smije biti spora kao blato, beživotna ravna crta lišena vrhunaca, a ritam filma odgovara starcu od 100 godina: *Šegrt Hlapić* nije pogurao naprijed hrvatski film za djecu, nego ga, nažalost, vratio natrag u krute devedesete (Marko Njegić, *Slobodna*).

Pohvalne kritike dobila je *Anka* (2017) Dejana Aćimovića. Filmska adaptacija ove Lovrakove pripovijesti za djecu poprilično je izmijenila autorov predložak, dodavši mu obilnu dozu fantastike. Više to sada sliči *Šumi Striborovoj* Ivane Brlić Mažuranić, smatra Nenad Polimac (*Jutarnji*). Kritika je unisono hvalila specijalne

efekte, a zamjerke su išle na glumačko nesnalaženje Erica Cantone koji je osobito loše govorio hrvatski.

Najbolje kritike dobio je *Moj dida je pao s Marsa* (2019), prvi dugometražni SF film za djecu od hrvatske samostalnosti i jedan od rijetkih primjeraka žanra znanstvene fantastike u novijoj domaćoj kinematografiji uopće. Izvanzemaljac je računalno prilično solidno animiran i sugerira da bi ovo mogao biti hrvatski film s dosad najboljim vizualnim efektima. U filmu prednjače vedriji, katkad i komični tonovi, a za humor je najodgovorniji isprve mrgodni mali robot iz svemira (dobra glasovna uloga Ozrena Grabarića), ističe Marko Njegić. Jurica Pavičić (*Jutarnji*) pak navodi da je film fantastično zaigran, sentimentaln, pripovjedno jednostavan i pomalo pedagoški. Ostavlja raskošan dojam, trikovi i efekti su dojmljiviji, u film su zanimljivo uvedeni animirani dijelovi, a suigra CGI robotića, glasa i živih glumaca bešavno je izvedena.

Ukratko, nema sumnje da je žanr dječjeg filma u 21. stoljeću doživio pravi preporod i usprkos ponekog podbačaja (poput *Šegrta Hlapića*) stekao respekt kod hrvatske kritike kao punovrijedan žanr. Premda je vidljivo da su kod nagrada (npr. na Pulskom filmskom festivalu) filmovi za odrasle i dalje imali izrazitu prednost, velik interes mlade publike i sve veća kvalitativna razina tih ostvarenja jamstvo su, po mišljenju hrvatske kritike, da će se ovaj žanr u okviru domaće kinematografije vratiti na mjesto koje je imao i za vrijeme bivše države kad su upravo hrvatski redatelji bili predvodnici žanra (*Družba Pere Koržice*, *Vlak u snijegu*, *Vuk samotnjak*, *Sinji galeb*, *Tajna starog tavana*, *Sedmi kontinent* i dr.)

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 23. prosinca 2020.

Napomena: Dopušteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora